

Johan Kvarnström sd ym.

Kirjallinen kysymys äänikirjoista, suoratoistopalveluista ja kirjailijoiden korvauksista

Eduskunnan puhemiehelle

Yhä useampi suomalainen käyttää kirjallisuutta äänikirjojen muodossa. Samalla digitalisaatio ja maksulliset suoratoistopalvelut ovat muuttaneet kirjallisuusmarkkinoita. Kehitys on vahvistunut entisestään, kun suuret kansainväliset yhtiöt, kuten Spotify, ovat tulleet äänikirjamarkkinoille.

Kirjailijajärjestöt ovat toistuvasti huomauttaneet, että äänikirjojen suoratoiston korvausmallit johtavat usein siihen, että tulot ovat pieniä ja vaikeasti ennakoitavissa. Korvaus perustuu usein kuuntelu-aikaan tai suoratoistojen määrään eikä ole suhteessa kirjallisen teoksen vaatimaan työ-määrään. Tämä herättää kysymyksiä siitä, turvaako nykyinen järjestelmä ammattimaisen kirjaili-juuden ja monipuolisen kotimaisen julkaisutoiminnan edellytykset pitkällä aikavälillä.

Norjassa tähän kehitykseen on hiljattain vastattu lainsäädännöllä. Vuonna 2024 siellä tuli voi-maan uusi kirjalaki, ja 1.1.2025 alkaen myös äänikirjoilla on kiinteä hinta ensimmäisten 12 kuu-kauden ajan niiden julkaisemisesta. Näin ollen maksullisissa suoratoistopalveluissa ei saa tuona aikana olla uusia norjalaisia äänikirjoja, vaan ne on myytävä kiinteään hintaan. Lisäksi laki vel-voittaa suoratoistopalvelut tarjoamaan kaikki uudet norjalaiset äänikirjat myyntiin. Sääntely kos-kee norjaksi Norjassa julkaistavia kirjoja.

Norjan sääntelyllä on pyritty vahvistamaan kirjailijoiden asemaa, tekemään tuloista paremmin ennakoitavia ja pienentämään riskiä siitä, että äänikirjamarkkinat keskittyvät harvoille kansain-välisille toimijoille.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hyvin Suomen nykyiset äänikirjojen korvausmallit turvaavat hallituksen mielestä kirjailijoiden mahdollisuudet kohtuullisten korvausten saamiseen, ja

aikooko hallitus selvittää, tarvitaanko Suomessa Norjan kirjalain kaltaista lainsäädäntöä tai muita toimenpiteitä kirjailijoiden aseman vahvistamiseksi ja kestävien ja monipuolis-ten äänikirjamarkkinoiden turvaamiseksi?

Kirjallinen kysymys KK 459/2025 vp

Helsingissä 19.12.2025

Johan Kvarnström sd

Anette Karlsson sd